

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A főtanoda könyvnyomdája, hová az előfizetési pénzek
és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr.; helyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Lang Leopold, (Erzsébetér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Jogász-egyleti tagok számára:

apr.—decz. 1 „ 50 kr.

Előfizetési fölhívás

„Székely Hirlap“

Politikai, társadalmi- és a maros-
vásárhelyi „Jogász-Egylet“ közlö-
nyének

VI-ik évfolyamára.

Előfizetési díj: Egész évre
6 frt. Fél évre: 3 frt. Evnegyed-
re: 1 frt 50 kr. Jogász-egyleti ta-
gok részére apr.—decz. 1 frt
50 kr o. é.

Az előfizetési díj, legcélszerűbben postai utal-
vánnyal, a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalá-
nak Maros-Vásárhelyre, küldendő.

Az új választási törvényjavaslathoz.

Előttünk mindig abszurdumnak tűnt fel so-
kaknak azon állítása, hogy az ész a külső igaz-
ságokat, elmélkedés vagy a lelkiismeret kijelen-
tése által is függetlenül minden vizsgálódástól
megismerheti.

Tanulmányaink folytán — már a micsod-
adásak — állítjuk, s állíthatásunkat fürkészve viz-
sgáló szemek s gondolkodó fők nyilatkozataival
is támogathatnók, hogy ama felfogás az alapja,
mind azon hamis tanoknak, rossz intézmények-
nek, melyek valaha az emberiséget nyomorgat-
ták; melyeknek korunk is issza keserű levét, s
melyeknek végét gyenge-szemük, még a jövő
kétes homályában sem veheti ki.

Állítjuk, hogy ama téves felfogás forrása
azon két végtetnek a politikában, mely egy fe-
lől az ultramontanizmus esőkönyösségében, más-
felől a szélsők szétkergetésében találja kifejezését.

A szélsőségek érintkeznek. E két irány is
érintkezik a fentebb érintett abszurdumban.

Amaz, mint a fortélyos ló soha sem indit,
míg a hasa alatt tüzet nem érez. Emez mint a
szivárványt kergető gyermek szüntelenül szalad,
míg ereje birja.

Amaz a multan mereng, ez a jövőn ábrán-
dozik. Amaz alakot vesztett, a multat koszoruzza
a dicsfény gloriával körül; emez a távol lengő
kódót akarja megaranyozni. A lábok előtt a por-
ban heverő aranyat egyik sem méltatja figye-
lemre.

Egyik sem gondolja meg, hogy mint Mill
oly szépen és igazán mondja „az emberiség szer-
ves lény, mely bizonyos törvények szerint fejlődik,
s a társadalmi tudomány csupán e törvények föl-
fedezését ismerheti el feladatául. A mult határozza
meg a jelent, ez a jövőt. Az eszmék, jellemek s
szenvedélyek változó erők, melyek bizonyos szünte-
len ingadozó egyensúlyban vannak.“

Állításunk bizonyítása végett nem idézzük
hét éves önkormányzatunk alkotásait, s az azok
létrejövele körül tapasztalt és észlelt jelensége-
ket; csupán csak azon mozgalomra utalunk, mel-
lyet sajtóunkban a nem sokára országgyűlési tár-
gyalás alá kerülő választási törvényjavaslat kel-
tett.

Az ultramontanok azt igenis 48-as szagu-
nak kiáltják, s prűszkölnék tőle; az ellenzék
pedig némi tekintetben reactionáriusnak mondja.

Egyiknek sincsen igaza. A javaslat épen
olyan, melyet kormányunk alkothatott. Kormá-
nyunk az országgyűlésnek, ez pedig a választóknak
a kifolyása.

Miért nem csinált ujat és jót? A fentebbi
viszonyok folytán. Mert a mint pártviszonyaink
s politikai helyzetünk alakulva vannak, igen-igen
tanácsos aggodó gondossággal kerülni minden
hevesebb izgalmat, melyet pedig minden elvi
kérdés okvetlenül felidéz, a mi különösen nerv-
zus országgyűlésünkön. Ily körülmények között
mi épen nem várunk gyökeres javítást; nem
várjuk egyik vagy másik jogszabályozási kérdés-
nek végmegoldását: nekünk elég, ha a kiri-
vóbb fogyatkozások pótoltnak, ha a kézzel
foghatóbb kiszögellések elsimíttatnak, szóval ne-
künk elég, ha élhetünk.

Nekünk elég e szerint a választási novella
is, mert igyekezik legalább úgy rendezni vá-
lasztásainkat, hogy a nemzetet minden nagyobb
veszedelem nélkül föl lehessen hívni, legszebb al-
kotmányos jogának gyakorlására.

Javításnak látjuk azt, hogy a választási
ágitáció ideje három hétre rövidítették meg, a
választási idő pedig tíz napra szoríttatik össze.
A régi részint hónapokig, részint bizonytalan
ideig tartott ágitáció és választási idő, hogy
mily demoralizáló hatású, s nemzetgazdasági te-
kintetben is mennyire káros volt, csak a nem
fogja fel, ki elfeledte a tudatlan fanatizmus su-
galta tetteket; a ki elfeledte, hogy vagyonilag
annyira elesett ember, kinek egy golyót vásá-
rolni sem volt módjában, rongyos dolmányáról
leszakított pitykét lőtt politikai ellenfelére, a ki
elfeledte, hogy sokan hetekig lesték a részegkor-
tesek hóbortos dictioit a egészen elfeledkezve éhez-
ő családjukról.

Az új javaslat, a nyílt vagy titkos szavazás
kérdését is eldöntötte, a nyílt szavazást állítván
meg. Ezen kérdés fölött még mai napig sem jött
tisztába a világ. A titkos szavazást liberalisabb-
nak tartják; holott Angliában a liberalis kormányt
épen ezen általa törvénynyé tett eszközzel, buk-
tatták meg a konzervatívek. Szerintünk e tekin-
tetben sincsen általános jó vagy rossz. A mi vi-
szonyaink között, a nyíltat jobbnak tartjuk, mert-
hogy inástudatlan ember titkosan szavazni képes
legyen; az ép úgy fictio, mint a botokkal eszkö-
zölt titkos szavazás. Az éjjeli szavazást szintén

megszünteti a javaslat, valamint a pártontkénit is.
Ezek mi nálunk nem is voltak szokásban.

Végül a választási visszaélések tekintetében
nagy szigort alkalmaz. Fogsággal vagy kemény
bírsággal sújtja a rendetlenkedőket. Ez különö-
sön nálunk szükséges, a hol a miveletlenségből
folyó egyéb abszurdításokon kívül, még az a fur-
csa felfogás is csaknem általános érvényűvé vált,
hogy a választások alkalmával elkövetett bünté-
nyek, nem azok, a hol az ilyenkor végbevitt
ugynevezett alkotmányos gyilkosságot, például
sem a tettes sem a bírák igen nagy, sem a vá-
lasztók legnagyobb része nem tartotta, s tartja
olyannak. Ez intézkedést is teljes meglepéssel
vesszük tudomásul; valamint a másik régen várt
rendelkezést is, hogy a hibás választások meg-
vizsgálása bíróilag történjék.

Ennél fogva a javaslat, mint ideiglenes in-
tézkedést, mint viszonyainknak lehetőleg megfe-
lelőt; s különösen, mint olyant, melyből nagy
hihetőséggel nem fog parlamentáris polgárháboru
támadni, legjobb meggyőződésünk szerint, álta-
lában üdvözljük.

— **A magyar kir. kuria** legfőbb ítélőszékénél
folyó hó 17-től kezdve a senatusok következőképen állit-
tattak össze és pedig: I. tanács polgári és büntető ügyek
elnök: Popp V. László, tanácselnök és bírák: Szutsits
Károly, Somoskeőy Antal, Ocsvai Ferencz, Dr. Suhajda
János, Németh János, Mihályi Gábor, Beöthy Zsigmond,
Herezegh Sándor, Ferenczy Ferencz, Szerényi Ferencz Dózsa
Dániel, Csorba Sándor, Engelmayer Antal. II. Tanács polgár
ügyek, elnök: Lukács Ignác, tanácselnök és bírák: Balásy An-
tal, Raisz Szilárd, Jamniczky Lipót, Szentgyörgyi Imre,
Monaszerly Sándor, Halmosy Endre és Kossalko János.
III. Tanács, polgári ügyek, elnök: Mihajlovits Miklós,
tanácselnök és bírák: Karap Ferencz, Lassel Agoston,
Bovankovits József, Marschalne Leo, Faur János, Tóth
Elek és Haris György. IV. Tanács, polgári és váltó-
ügyek, elnök: Zsoldos Ignác, tanácselnök és bírák: Fo-
garasi János, Hirsich Ignác, Cserneczky József, Gál Já-
nos, Hegedüs Pal, Wettstein Antal és Dimits Emil. V.
Tanács, büntetőügyek, elnök: Bonis Sámuel, tanácselnök
és bírák: Vadnay Lajos, Popovits Márk, Osztrovsky Jó-
zsef, Zuvce József, Blaskovits Kálmán és Dr. Suhaj
Imre. VI. Tanács, urbéri és büntetőügyek, elnök: Szabó
Samu, tanácselnök és bírák: Dapsy Vilmos, Puscariu
János, Végh Ignác, Somossy Ignác, Topler Károly és
Gellén József.

— **A birtokrendezési ügyeknek** a maros-vásár-
helyi kir. tábla területén mihamarább leendő elintézésé
és befejezése tárgyában az igazságügyminiszterium által
egy körrendelet bocsájtatott ki, melyben az erdélyi kir.
törvényszékek elnökei utasítottak, hogy a telekkönyvek-
nek pontos szerkesztése, átalakítása, valamint a közhitel
s egyéb gazdasági és állami érdekek tekintetéből, a fenn
említett birtokrendezési ügyek elintézésére és befejezésére
kiváló figyelmet fordítsanak, és hogy intézkedjenek, mi-
szerint az érintett ügyekről az e részben követendő eljá-
rás tárgyában 1872. évben 20846. szám alatt kibocsá-
tott szabályrendelet 7. §-sa értelmében szerkesztendő
táblás kimutatások pontosan vezetessenek és negyedéven-
ként felülvizsgálat végett a maros vásárhelyi kir. táblá-
hoz fölterjesztessenek.

Egy második körrendelettel az összes királyi törvényszékek elnökeinek, az elsőfolyamodású kir. bíróságok fogházaiban és börtöneiben letartóztatottak irányában követendő bánásmódnak, a fogházak és börtönök kezelésének, igazgatásának s az azokra való felügyeletnek — az azoknál alkalmazottak köteleességekörének, nem különben az ide vonatkozó fegyelmi hatóság gyakorlásának szabályozása tárgyában kibocsátott szabályrendeletnek egy példánya a törvényszék használatára azzal megküldött, hogy ezen szabályrendelet határozatai általában véve f. évi július hó elsejével lépnek életbe, s hogy egyidejűleg minden egyes ezen szabályrendelet határozataival netán elvi ellentétben álló ez iránti rendeletek és utasítások hatályon kívül tétetnek.

== A polgári törvénykezési rendtartás tárgyában alkotott 1868. LIV. t. cz. módosítása iránt beterjesztett törvényjavaslat 124 szakaszából áll. A javasolt módosítások, főleg oly házagok betöltése s oly rendelkezések megváltoztatására terjednek, melyek leginkább okozzák a bírói teendők sokaságát, s képesek veszélyeztetni a jogbiztonságot. E czélt szem előtt tartva, a törvényjavaslat oly rendelkezéseket is vett föl, melyek inkább újítás természetével bírnak. Az említett szempontokból a törvényjavaslat főleg a sommás eljárás és jogorvoslati rendszerünk javítására szorított, de kiterjed a polg. törvénykezési rendtartásnak a bírói hatóságra s illetőségre, a perbeli illetőségre, a perbeli megbízottakra, bizonyításra, a bírói határozatok hozatalára s kézbesítésére, az előleges biztosítási intézkedésekre, a végrehajtási s pörön kívüli eljárásra vonatkozó némely intézkedéseire is. Csak az örökösödési eljárást mellőzi a javaslat teljesen, mert annak külön törvény általi szabályozás mutatkozott szükségesnek. A törvényjavaslat főtárgyát tulajdonképen a sommás eljárás s jogorvoslati rendszerünk javítása képezi. Perrendtartásunk egyik nagy hibája az, hogy az esetlegességi elven alapuló rendes s a tárgyalásra fektetett sommás eljárási módot nem különbözteti meg egymástól; hogy a perrend 117. §-a csak kimondja a tárgyalási elvet, a nélkül, hogy részletesen kerestüljvinné, s oly rendelkezéseket tenne, melyek az elv valóztatását lehetővé tennék s a bírót eljárásában utbakigazítják. Hisz magában érthető, hogy a rendes eljárás szabályai a sommás eljárásban nem alkalmazhatók. Már pedig a

mi perrendtartásunk csak a pertári kezelést, melynek a rendes eljárásban van helye, szabályozza, s a bizonyítási eljárás szabályainak fölállításánál csak a rendes eljárásra volt tekintettel, a mellett a 127. §-ban kimondja, hogy a törvénykezési rendtartás általános szabályai, mennyiben a törvény módosításokat nem tartalmaz, a sommás eljárásban is alkalmazandók; ámde a módosítások, melyeket a 117—123. §§-ok foglalnak magukban, a tárgyalási elv valóztatására nem elegendők. A bírák épen a legyorsabb elintéztést kívánó ügyekben főnakadtak azért, mert a sommás eljárást a törvény kimerítőleg nem szabályozza. Itt tehát a törvényhízagát szükséges volt pótolni, azonban csak oly intézkedések által, melyek a tárgyalási elvet valóztatják.

Jogorvoslati rendszerünk azért tökélytelen, mert míg egyrészt a perrendtartás 294. és 307. §§-ai a föllebbezési jogot s az igazolás jogorvoslatát szerfölött korlátozzák; másrészt a törvény még sem akadályozza azt, hogy minden ítélet ellen, legyen az bármily apró ügyben bármily törvényszerű, a pört huzni akaró fél föllebbezéssel ne élhessen, sőt módot nyújt arra, hogy a föllebbezés mellett ugyanazon fél ugyanazon ügyben mindhárom bíróság ítélete ellen semmisségi panaszszal élhessen.

A föllebbviteli rendszer javítása elkerülhetetlenül szükséges, mert a föllebbezési jognak a perrendtartás 294. §-ában foglalt korlátozása veszélyezteteti — a kitűzött czél elérése nélkül — a jogbiztonságot, nemcsak a per tárgyra szorított, hanem általános rendelkezése miatt a per tárgyát illető minden peres s perenkívüli ügyre kiterjeszthető lévén; miből következik, hogy a jogaikban sértett felek az oly elsőbírósági cselekmények s végzések ellen sem élhetnek föllebbezéssel, melyek nem a perbeli eljárást szabályozzák. Nem volt e korlátozás czélravezető mert oly esetekben, midőn a törvény kizárta föllebbezést, a jogaiban sértett vagy a pört huzni akaró fél semmisségi panaszhoz folyamodott, habár való, vagy állítólagos jogsérelme nem is származott alaki törvénysértésből. Innen eredt a semmitőszék elhalmoztatás a sajátképi hivatásán kívül eső teendőkkel.

Két irányban szükséges ezek szerint javítania föllebbviteli rendszert: a) meg kell szüntetni a föllebbezési jognak a perrendtartás 294. §-ban foglalt korlátozását; s b) gátot kell vetni a jogorvoslatokkal való visszaélésnek. A javításnak mindkét irányban a külön semmitőszéki intézmény főállása szab. határt. Nem lehet minden első

bírósági végzés ellen föllebbezést engedni, mert a perfolyamban s a végrehajtási eljárásban üdvösnek bizonyítá be a gyakorlat, a perrendtartás azon rendelkezését, mely szerint a fokozatos föllebbezés kikerülésével közvetlenül a semmitőszék kimondhatja, vajjon az első bírónak valamely megtámadott cselekménye vagy határozata törvényes vagy törvénytelen-e. De nem lehet megtagadni azt sem, hogy ugyanazon ügyben mindhárom bíróságnak föllebbezhető határozata ellen a felek külön semmisségi panaszszal is ne éljenek, ha arra törvényes okuk van.

Nagy-Enyeden, május hóban 1874.

Szerkesztő barátom!

A napokban olvasám keresztül „Falusi leveleit“ N. N. Hevesmegye bizottsági tagjának; sokat tanultam belőle, s még mennyit tanulhatnának jeles követeink, s igen különösen kormányunk; és azon vezető-férfiak, a kik az államczélok összhangzatát megzavarják az által, hogy saját pártjuk, s inkább családjuk érdekeit magasabbra helyezik, mint a cultura és a haza jogczélját, — pedig ezen bölcs hevesmegyei bizottmányi tag veté utánna a fennebbieknek: „pedig a haza hatalmi czéljait ezek a lim-lomok és ez a zsidvásár veti koczára.“

Nem mondom én, hogy a belügyministeri megerendezési törvényjavaslatnak talán egyes hiányai ne lettek volna, különösen ott, a hol Marosszéket és Alsó-Fehérvármegyét amugy suttomba, az elők sorából kitudni akará, hanem miután a hiányt a közvélemény, különösen Marosszékre nézve már kezdetén kipótlá, s maga a kormány is meggyőződhetett a csoportos felterjesztések következtében nemzetünk ellenes czélzatáról a javaslat fogalmazójának, s ezen hiány könnyűszerűleg kijavítható lesz vala, valóban szomorú kinézésekre jogosítanak az erdélyi követek albizottságának május 3-án kiadott jelentése azon pontjai, a melyekkel a hazánkunk oly sok vizsályt okozott száz szék, számát „Régen“-megyével szaporítja; s hogy az újabb időben a magyar kormányt

TÁRCZA.

A moriscok kiirtása Spanyolországban. *)

(Buckle után).

Az utolsó mahomedán királyság legyőzése után Spanyolországban, a 15-dik század vége felé, a spanyolok főfeladatát tüzték maguk elébe, hogy azokat megtérítsék, a kiket meghódítottak. Azon hitben voltak, hogy az egész nép jólléte függ e lépéstől; azonban ugy találták, hogy lelkészeik buzgolkodása erre nem elégséges, azért más eszközökhöz folyamodtak, s üldözéshez fogtak ott, hol a térítés nem használt. Némelyeket sanyargattak, másokat megégették, az egész népet fenyegették s a dolog nekik végtére sikerült; bizonyosnak tartják, hogy 1526 után egyetlen mahomedán sem volt Spanyolországban, a ki a keresztén hitre ne lett volna térítve. Nagy csapatokban erővel megkeresztelték őket; a megkeresztelték pedig az egyház tagjainak tekintettek s fegyelmeinek lőnek alávetve. E fegyelmet az inquisitio gyakorolta, a 16-ik század további folyamában ezen új keresztényeket, vagy moriscokat — a mint ezután neveztettek — a legkegyetlenebb bánásmódban részesztette. Kényszerített áttérésüknek őszintesége kétségbe vonatván, az egyház feladata volt ezt a hitet kipróbálni. A polgári igazgatás ebben segélyt nyújtott; és a több rendeletek közt 1566-ban II. Fülöp egy edictumot adott ki, melyben meg volt parancsolva a moriscoknak, hogy minden olyan szokással fölhagyjanak, a mi őket a legtávolabbról is korábbi vallásukra emlékezteti. A legkeményebb büntetések terhe alatt lőnek nekik megparancsolva, hogy spanyolul tanuljanak és

minden arab könyveikkel fölhagyjanak. Meg volt tiltva hogy anyanyelvükön olvassanak, azon irjanak; sőt, hogy saját házaikban is azon beszéljenek. Ősi szokásaik, sőt játékaik is a legszigorubbant betiltattak. Semmi mulatságban nem volt szabad részt venniök, mely eldödeiknél szokásban volt; nemzeti ruhájukat sem hordozhatták. Nejeiknek meg volt tiltva a fátolyviselés; s mivel a fürdés pogány szokás, minden nyilvános, sőt magán fürdők is szétromboltattak.

Ezen és hasonló rendszabályok által végre a szerencsétlenek fölláztak; 1568-ban azon vakmerő lépésre szánták magukat, hogy erejüket az egész spanyol monarchiával összemérjék. A kimenetel iránt nem lehetett kétség; de a moriscok szenvedéseik által a kétségbeesés karjaiba hajtattván és a maguk létéért harczolván, a háborút egészen 1571-ig kihúzták; csak ekkor lőn a fölkelés egészen elnyomva. Ezen rosszul sikerült erőfeszítés folytán számuk és erejük tetemesen lezállott; s II. Fülöp uralkodásának még hátra lévő 27 éve alatt aránylag keveset hallunk róluk. Daczára egy alkalmoszerű kitörésnek, a régi gyűlölködés lecsöndesült s az idők folyamában bizonyosan elenyészett volna. Mindenesetre a spanyoloknak semmi okuk nem lehetett az erőszakoskodásokra, mert esztelenség lett volna arra gondolni, hogy a moriscok, a kik minden módokon meggyengítve, megalázva, megtörve és az egész birodalomban elszórva voltak, az igazgatás hatalma ellen, még ha szándékukban lett volna is, valamit tehettek volna.

De II. Fülöp halála után megkezdődött a mozgalom, melyet fölebb rajzoló, a mely ellentétben a más nemzeteknél végbement dolgok folyamával, a spanyol papságnak a 17-dik században nagyobb hatalmat biztosított, mint a mekkorát a 16-dik században birt volt. Következményei mindjárt mutatkozni kezdettek. A papság nem volt azon nézetben, hogy II. Fülöp lépései a moriscok ellen elégségesek volnának; már életében egy új kormányt nézett ki, mely alatt ezek a kétes keresztények vagy elpusztítandók, vagy Spanyolországból száműzendők lettek volna. Valameddig ő a

trónon ült, a kormány értelmes mérséklete az egyház buzgóságát mintegy féken tartotta; a király bölcs miniszterei tanácsát követve, elvetette azon rendszabályok használatát, a melyekre sarkalták s a melyekre saját hajlama is ösztönözte. De következője alatt a papság új hatalmat nyert, s csakhamar azon állapotban érezte magát, hogy egy új és utolsó kereszties-háborút kezdtetett a maurus nemzet utolsó maradványai ellen.

A válenciai érsek nyitotta meg a hadjáratot. — 1602-ben ez a nagy tekintélyű egyházfejedeleme egy emlékiratot nyújtott be III. Fülöpnek a moriscok ellen, s a midőn azt tapasztalta, hogy nézetei a papság előtt meleg védelemre találunk s a korona nincs nagyon ellene: ismételte e lépését egy második hason czélú emlékirat benyújtásával. Az érsek hivatalából kifolyólag szólott, rangja és állása a spanyol egyház természetes képviselőjévé jelölve őt ki, s bizonyossá tette a királyt, hogy mindazon szerencsétlenség, mely a monarchiát érte, ezen hitetlenek jelenléte miatt következett be, s eljött az ideje, hogy kiirtassanak, a mint Dávid tett a filiszteusokkal és Saul az amalékítakkal. Azon magyarázatot adta, hogy azon hadsereg, melyet II-dik Fülöp 1588-ban Anglia ellen küldött, azért ment tönkre, mivel Isten maga nem engedte, hogy az a kegyes vállalat sikerüljön, minthogy a hazai eretnekek csendességben s háboríthatlanul élnek. Ugyanazon okból nem sikerült az Algir ellen való hadjárat, mert nyilvánvaló dolog az ég azon akaratja, hogy semmi ne sikerüljön mind addig, valameddig Spanyolországban szakadárak laknak. Ezek folytán intette a királyt, hogy minden moriscot száműzzön, kevesek kivételével, a kiket részint gályarabságra ítéltetne, részint rabszolgákká téve amerikai bányákban dolgoztathatna. Ez — tévé hozzá — Fülöp uralkodását minden időben dicsőségessé fogná tenni s hírnevét eldödei fölébe emelné, mert ezek ebben az ügyben nyilván elmulasztották kötelességüket.

(Folytatása köv.)

*) A Spanyolországban folyamatban lévő tragicus események élénken foglalkoztatván a hírlap-olvasó közönséget: érdemes és alkalomszerűnek találjuk a spanyol történelemnek e szomorú epizódját, Buckle nagy hírn történet után, olvasóinkkal megismertetni. Eclatáns példa arra, mily órált cselekvényekre ragadja az embereket a vakbuzgóság, mely eszeveszett gazdálkodásra képes még a keresztén papság is, ha korlátlan hatalomra tesz szert. Spanyolország mai szerencsétlen állapotjának ez epizód is egy távol forrása. Szerk.

s nemzetet kicsinyelő ujságaiban galádul gunyoló belügyministerünket törvény iránti hajlamáért vád alá helyeztetni határozott, úgy is kisebbségben szász Brassó városát és vidékét, nemcsak kormány- és állami érdekből. Háromszékhez nem csatolá, hanem hogy a traditionalis nemzetiségünk és államiságunk önállósága ellen intézett több százados merényletek és hajlam szélesebb tért nyerjen, s a terjesztés által több istápolókat; benyújtá Brassó megye név alatt a Küküllőig és Marosszék derekáig; teremtvén az eddigi 75—80 ezer népességű Brassó vidékből, a hol eddig még is a három együtt lakó nemzetiség, hóbortosabb tulkapásaikban a szászokat ellensúlyozák, 180,000-et népességben meghaladó, — a magyar elemet tökéletesen hatás nélkülivé tehető, hatalmas szász megyét.

Hogy ezen gondolat mennyire nem felel meg egy magyar állameszmének, magyar nemzeti befolyás öregbítésének, s magyar erőyes kormányzat czéljának, eléggé megtanulhatta volna az albizottság az eddigi 600 éves történelemből, s még különösen a jeleni európai világ részére kiterjesztett nemzetiségünket és kormányunkat lealázó iratásából a szász nemzetnek, a midőn positiv törvényeinkkel, államiságunk fennállhatásával és honalapítói nemzeti ezredéves jogunkkal szembe bátorodik, nemcsak országgyűlésünkkel, nemcsak kormányunkkal szembeszállani, némely bár színellett barátaink, követeiket lepiszkolva visszahívni, hanem a magyar államba szász államot felállítani vakmerően kívánják; — nem volt szabad az albizottságnak és az erdélyi követeknek, a nemzetek törvény előtti egyenlősége korszakába szász törekedéseket respektálni, s mintegy a magyar és román nemzetet áldozatul dobni.

Igen tulzott gyengeséget árul el, a midőn az albizottság kifejezést ad azon szánalomra méltó aggodalomnak, hogy a jámbor szász berzenkednek Háromszékkel egyesítve, a közigazgatás szenvedne, veszélyeztetnék, s a közigazgatás kétéssé válna. Ugyan bizony honnan veszi alapját e főlelem, honnan meritik e bölcseséget az erdélyi követek; még a legmérgesebb forradalom idejében is ilyen páni rettegést nem árult el törvényhozó testület soha.

A szász atyafiak 1850-ben Sálmen alatt lemondtak privilegiumokról, azután önkéntesen Reirathba s mindenhová elmentek, a hol privilegiumokról, szász földről: „extra-wurstról senki mitse akart tudni, — törvényesen és biztosan ezután se biztosított nekik senki semmit, s annyival kevésbé pedig engedhetik meg az erdélyi követek, hogy Brassóban benn 7000-et meghaladó, hogy a vidéken 19,000-et meghaladó, összesen 25,000 magyar hazafi szászszá legyen, vagy pedig idegen földre kivándoroljon, koldussá váljon ős földén, birodalmában.

(Folyt. köv.)

A törvényszéki teremből.

Ezen tényállás előre bocsátása után a bizonyítási eljárás következőleg folyt le:

Elefánt Móríz e teremből eltávolítottván, Farkas Béni kérdezett a fennebbi körülmények elébe tartásával; de ő határozottan úgy nyilatkozott, hogy ő ugyan ismerte Elefántot Szamosújvártól, mert együtt s egyszerre voltak ott a fegyházban, de Elefánt cifrán járt s nem is igen akart vele beszélni; de azóta, míg ide e törvényszékhez nem hozatott s vele nem szembesített, soha sem látta, sem vele sehol nem volt; ugyazintén tagadta, hogy Frank Iczik az ő testvére lenne, bár elismeri azt, hogy evel szökött meg Szamosújvárról s egymással jó ismeretségben voltak. Több fölkerdezt egyének, kik szintén e lopásban részesek lettek volna, nem ismer, miután azon egyet vallotta be a végtárgyalás rendjén, hogy t. i. Elefántot Szamosújvárról ismeri, mit kihallgatása s Elefánttal a vizsgáló rendjén lett szembesítés alkalmával is tagadott, a végtárgyalási teremből kivezetett, s bevezettetett:

Elefánt Móríz, ki a tényállásban leírtakat ismételte, s határozottan oda nyilatkozott, hogy igenis Farkas Béni volt egy Frank Iczik nevűvel s Keisel Bernáddal, kik a betöréses lopást követték, s még előadta, hogy az egyik szekert Béni hajtotta s abban két szép szürke ló volt fogva, melyek a Béniéi voltak; továbbá, hogy útközben egy burnotos-szelencze fölött Béni összeveszett Keissellel, s hogy Béni sokalta az egyik-egyiktől neki adott 200 frtot, s mint látszott, Béni Iczikkel volt a főparancsnok; továbbá, hogy Béni egy alkalommal Szamosújvárról el akart szököni többet magával sat. úgy nyilatkozik, hogy ő kész Farkas Béninek vallomását szembe mondani, hogy talán ő lett volna a közvetlen tettes! a feltett kérdéseket tagadta.

Farkas Béni bevezettetvén szembesített Elefánt Mórícczal, ki vallomását szemébe mondotta neki, de Béni megmaradt tagadása mellett; s midőn Elefánt beszédének végéhez közeledett, azt kérdezte Béni: bevezette már a beszédet? s úgy replicázott Elefánttal, természetesen tagadólag. Az Elefánt által említett két szürke lóra megjegyezte, hogy ő nem volt Elefánttal; hogy ő kocsa is lett volna, arra azt felelte, nem volt ő soha olyan galánt ember, hogy kocist is tarison.

Felmerült a végtárgyalás rendjén az is, hogy Farkas Béni e lopás előtti nyáron Szászvároson fogva volt s onnan elszökött, mit Elefánt Móríz a lopás után tőle és Frank Icziktől tudott meg, s ezt is szemébe mondotta Béni; mire Béni elismerte, hogy csakugyan a mint a fegyházból elszökött, azután nemsokára valami lovak ellopásáért Szászvároson elfogatott, azonban onnan is megszökött; de arról, hogy mindezeket Elefánt Móríz honnan tudja, nem tud semmit.

Béni azon kérdésre: mért akart hát elszököni, mikor megtudta, hogy Elefánt Móríz ide hozatott és szembesített fog vele? azt felelte, hogy ő nem azért akart elszököni, hanem megunt a rossz ételt s aztán a többiek is el akartak szököni. Egy további kérdésre: mit gondol? mért mondja tehát Elefánt Móríz mindezeket, ha nem történt így? azt feleli, hogy Elefánt soha sem volt jó ember életében, hanem a kinek lehetett, ártott; Szamosújvárt is egy kertészt, aki egy néhány almát lopott, feladott, s e miatt elvesztette állását; ő legalább senkit sem vádolt soha s e részben van oly becsületes ember, mint Elefánt.

Miután még többszöri kérdések után is megmaradt Béni tagadása mellett, több fegyelmi határozatok, melyekkel Béni sújtattott s Elefánt Móríz elítéléséről s tetteiről s jelleméről az irományok között levő leírás, több társaiknak személyes leírása felolvasása után a bizonyítási eljárás befejeztetett s kir. alügyész indítványát következőleg tette meg:

A fennebb leírt tényállást elmondván, Farkas Béni a btk. 171. §-ben körülírt s a btk. 173., 174. §. II. b) és d) pontjai szerint minősült s a btk. 179. §. szerint büntetendő lopás bűntényében, mint közvetlen tettest; Elefánt Mórízot ugyanezen bűntényben, mint a btk. 5. §. szerinti büntársat bűnösöknek ítélni kérte következők alapján: mindkét vádlott ellen a tárgyi bizonyíték a bprts. 270. §. szerint káros püspöki uradalom igazgatója: Bartsch Endre kanonok vallomásával helyre van állítva, s míg Elefánt Mórízra a büntársaság a bprts. 264. §. szerint alanyilag bizonyított, addig Farkas Béni ellen a bprts. 279., 280. s 281. §§. alapján állítatik meg és pedig Elefánt Móríz, mint vádlott társa szemébe mondotta Farkas Béni, hogy az egyik tettes ő volt, bprts. 140. §. 5. pont; Farkas Béni gyilkossági kísérlet és lopásért, több hason zugon alapuló tényekért elítélve volt, mint ezt maga is beismerte; de, továbbá, jelenleg több rablógyilkosság-, rablás-, lopásért vizsgálat alatt áll, tehát a bprts. 281. §. a) pontja szerint oly egyén, kirel az ilyes bűntény jogosan föltehető, annál inkább, mert becsületes életmódot kimutatni nem tudott; nem tudván megnevezni egyetlen becsületes embert, kivel valaha érintkezett volna, bprts. 281. §. 2. b) és c) pontjai; s végre valamint saját beismerése, egy a nyomozati iratok tanúsítása szerint Szamosújvár, Maros-Vásárhely s Szászvároson megszökött; a múlt évben, úgy ezelőtt egy pár héttel, a mint Elefánt Móríz idehozatalát megtudta, szökési kísérletet tett, bprts. 138. §. 10. pont; a büntetés kímérését Elefántra nézve, mivel ellene az aradi, szegedi s még két kir. törvényszéknél nyomozat van folyamatban s így oda az ítélet jogerőre emelkedése után az irományokkal átkísérendő lesz, elhalasztatni s ötet az aradi kir. törvényszékhez átkísértetni kéri. Farkas Béni nézve is, tekintettel az ellene függőben levő számos bűntények fölött a végtárgyalások közelségére, a büntetés mértéke kimondásának elhalasz-

tását s az irományoknak a nagy bűnperhez való visszacsatoltatását, károsnak rendes perre utasíttatását kéri.

Védő: dr. Scheitz. Elefánt vallomása mgadozó, határozatlan; nem lehet azt olyannak venni, hogy az félbizonyt képezzen Farkas Béni ellen, a bprts. 281. §. a) pontját nem látja bizonyítva, a bprts. 281. §. 2. b) és c) pontjait, úgy a bprts. 138. §. 10. pontjai ellen s így az egész bizonyíték ellen a törvényezikkek szövege szelleméből igyekszik kimutatni, hogy azok védenecze ellen, ha léteznek is, mint bizonyítékot elfogadni nem lehet, kéri védeneczenek fölmentése s ártatlannak nyilvánítását.

Védő: Szentgyörgyi nem látja a btk. 5. §. szerinti büntársaságot, mert, nézete szerint, hol a közvetlen tettes tudva nincs, ott büntársaságról szólni nem lehet, s így ő csak a btk. 185. §. szerinti tolvajlásban részesülést látja védeneczevel szemben kimutatva, kéri a büntársaság vádját alól feloldani s tolvajlasi részesülésben elmarasztalni, s őhajtotta egyúttal az enyhítő körülményeket is védenecze mellett felhozni, de ennek a büntetés kímérésénél lévén helye, az enyhítő körülményeket vezető felsorolni nem engedte

A kir. alügyész válasza s a védők viszonzválasza után a törvényszék visszavonult, nemsokára visszatérvén, vezetője kihirdette, hogy a törvényszék Farkas Béni a gyulafehérvári püspöki uradalom kárára elkövetett s a btk. 171. §-ben írt s a btk. 173. §. 174. §. II. b) és d) pontjai szerint minősült s a btk. 179. §. szerint büntetendő lopás bűntényében, mint közvetlen tettest, Elefánt Mórízot ugyanezen bűntényben a btk. 5. §. szerint, mint büntársat, bűnösnek ítélte, káros kárával rendes törvényútra utasította s meghatározta, hogy Elefánt Móríz az ítélet jogerőre emelkedése után, a rávonatkozó irományok- és ítélettel Aradra a kir. törvényszékhez kísértessék; a Farkas Béni-re vonatkozó irományok pedig a nagy bűnperhez csatoltassanak.

Mindkét vádlott felebbezést jelentett, a kir. ügyészség kérte az ítélet közlését.

M.-Vásárhelyt, 1874. május 20-kán.

Szentmártoni

Mi hir külföldön?

— **Francziaországban** a kormányválság mindig függőben van. Ugy látszik, hogy a kormányalkotás főnehézsége, a leendő program megállapításában van. Embert lehetne találni, ki hajlandó lenne tárcza vállalásra, hanem a tárczák helyes kiosztása bajos. A parlamenti pártok tanácskoztak ugyan, hogy miképen lehetne az alkotmányjavaslatokat republikánus értelemben megváltoztatni; azonban ez ideig semmi megállapodásra sem juthattak. Ugy látszik, hogy mindannyian az új kormány megalakításától függesztik fel döntő határozatukat.

Spanyolországban a republikánus és rádicalis sajtó nagyon elégtelen az új kormánygyal. A „Times“ azon valószínűséget is ujságolja, hogy a különböző republikánus árnyalatok, egyesülni fognak valamennyien a kormány megbuktatására. Mint minket is érdeklőt, megemlítjük, hogy Valencziában f. hó 3-dikán Bilbao fölmentése alkalmából kiülvégítés és ünnepély lévén, a nép betörte mind azok ablakait, a kik nem világitottak, s azok között az ottani osztrák-magyar consuléit is. Az ügy a belügyminister elébe került, kinek intézkedései következtében, a valencziai kormányzó megbízottja által személyesen biztosította a consult, hogy a bűnösök szigorúan meg fognak büntettetni. A háborut illetőleg, csak annyit mondanak a lapok, hogy a karlisták kezdik nyugtalanítani a Bilbao körül elkezdett erődítvényi munkálatokat.

Az orosz czár elutazott Angliából, egy heti ott tartzkodás után. Ugyancsak ezzel egyidejűleg Milan szerb fejedelem, Konstantinápolyból visszatérve, néhány napot Bukarestben töltött, az oláh fejedelemnél.

Olaszországban a Petrarca halálának 500 éves évfordulójára készülődnek. E czélból Paduában, hol a költő életének nagy részét töltötte, bizottság alakult, hogy az ünnepély jul. 18-án, méltó legyen az író emlékéhez. Ez alkalommal kiállítás rendeznek mindazon kéziratok és kiadványokból, melyek Petrarcától fennmaradtak.

Vegyes hírek.

— **Himen** E hó 25-én ment végbe Nemes Józsefnek Reich Berta és Dr. Soos Kálmánnak Reich Ilka kisasszonnyal tartott menyegzője. Az esketés tisztét Vessély Károly prépost ur végző s a menyegzőn a város inteli-

Dürüczkölő.

Egy másik nevezetes momentum, ama „csorda gyűlésnek,” Gubody bátyákkal szólva, az volt, midőn Vidliczky képviselő, a terjedő isákoság ellen mértékletességi egyeteket alakítását javasolta. Szavait véghetetlen ellentmondó zaj követte: a mérséklet a politikában czélszerűtlen, az asztalnál pedig éppen veszedelmes is, veték ellen, s nagy méltatlansággal tértek napirendre ezen az egyéni szabadságot fenyegető indítvány fölött. S hogy az iránt érzett teljes ellenszenvüket tettel is kitüntessék, nagy áldomást rendeztek az „Ujvilágban,” hol egy közös hadseregbeli zenekar mellett folyt a bor és toászt. — Különben ember halál nem történt.

* * *

Az ezen gyűlést megelőzőtt értekezletről, mert hát ők is megadták a módját, mint Pap Jánosné a kolbásznak, a „Ell.” egyebek után így ír: „A látvány találgatás csak egy tüzesen disputáló kofatáborhoz hasonlított. Szerencse, hogy nem volt kezökben piszkafa, seprűnyél, vagy más hasonló veszedelmes fegyver. Annyi bizonyos, hogy Babel óta, nem látott a világ „egyvetértést.”

* * *

Hegedüs János n.-enyedi theol. professor azt mondja „felvilágosító észrevételeiben:” „A honvédség számára első kézből vásárolták régebben a fát az iskolától, de a múlt évben azon felsőbb rendelet következtében, hogy liferánsok által szerezzék be, többé nem volt szabad első kézből vásárolni.” Ha ez igaz, akkor furcsa gazdálkodás foly, annál a honvédtisztviselőknél is! Ez éppen olyan dolog mint ha mi számaözevegy korunkban, midőn a gazdaszszonyság kötelességei is reánk szállanak, így szólanánk a szakácsnéhoz: Zsuzsi maga menjen el tojást vásárolni, de ne merje azt első kézből az érkező falusi asszonyoktól venni, hanem várja meg, míg a kofák kezébe kerül a tojás, s csak akkor fogjon vásárláshoz. Ily gazdálkodás a finansziánkra is hamar bekövetkeznék a „krach.”

Felvilágosító észrevételek a n.-enyedi ref. főtanoda ügyeire nézve.

(Folytatás és vége.)

Hanem láttam annyit, s tudom azt, hogy Szabó Ferencz a fűrészmalmot téglá- és cserépgyárt desolált állapotjából ismét virágzóvá és az iskolára nézve jövedelmezővé tette; s a főtanoda ezáltal képessé lett, hogy a még rézint 1866- és '7-ben tervezett, vagy azután szükségessé vált építkezéseket, három tanyának teljes újbóli felszerelését, a többieknél a hiányok kipótlását, tanári lakok kiigazítását, három új tanári laknak, három új fogadónak építését, a negyediknek tetemes megnagyobbítását, a megrongyolott malmok jó karba állítását valósíthassa, melyek e nélkül talán ma is assium desideriumok közé tartoznának. És pedig ezekre nagy szükség volt. A fogadók, malmok ugyanis nagy jövedelmet hoztak, s jobb karba hozva, természetesen még nagyobbakat ígértek, sőt biztosítottak. A tanyák lehető felszerelésével s beállításával pedig a mellett, hogy a jelenben is jövedelmezőbbé tétessenek néhai Kasza szemei előtt is azon sokszor nyilvánított végezel lebegett, hogy midőn a körülmények a bérrendszer behozatalát lehetségesé teszik, ezek mentől kapósabbak legyenek, s mentől magasabb árért adathassanak haszonbérbe, mert azt csakugyan rég láttuk, hogy ennek valósitása csak időkérdés. A tanyái építkezéseknél is ez volt az irányadó, csak hogy azokat részrehajlatlanul, és ezen szempontból kell megítélni, mert a rozakarat és indulat mindent elferdíthet. — Tatár Sándor pedig kétséget alig szenved, az iskolának 16 éven át egy buzgó, fáradhatatlan gazdája volt; kinek tulajdoníthatni nagy részt, hogy bármit is mondjanak, a kik látni nem akarnak, az iskola tanyái csinos skatulya-gazdaságokká emelkedtek. Az iskola gazdaságának nagyobbtermű beállítását és folytatását tulajdonképp csak 1862-től innen kezdődött, de 1868-ig a miriszlói szőlőnek regolirozása, beállítása, annyira igénybe vette a gazdaság másnemű beállítására fordítható kiadásokat, hogy csak 67- s még inkább 68 után vehették fogyanatba a tervezett beállítást, és ettől fogva a főérdek a Tatár Sándoré. Hiba, tagadhatalanul mindkettőre nézve az, hogy számadásait Tatár 4, Szabó Ferencz 8 év óta nem állították össze, de bizony ez a hiba sem reájok hátrítható egészen, hanem meg vannak mindkettőnek koronként kimutatásai, Szabó Ferencznek pontosan vezetett, vagy kezelői által vezetett naplói, melyeknek nyomán bármely kérdésre felvilágosítással szolgálni bármikor is ké-

szek voltak, s erre vonatkozó készségüket úgy hallottam, hogy a vizsgáló comissio előtt is nyilvánították. Valóban én is kész lettem, s talán tudtam volna sok felvilágosítást adni, ha a vizsgáló bizottság egy kissé terjedelmesebben kikérdezni szükségesnek tartotta volna, bárha a mint mondom, én kevéssé elegyedtem is belé az iskola vagyoni ügyei kezelésébe, s a Kasza halála után csupán 5 hónapig folytattam az ideiglenes inspectorságot, s ezen idő alatt is inkább csak a ki- és beutalványozást, s a currens ügyeket kezeltem, hogy fennakadás ne történjék. Különben is a Jurium és Bonorum divatosság, vagy gazda-gondnokság felállítására annyira küszöbön volt, hogy csak a körülmények miatt haladhatott novemberig, és én magam voltam az, a ki mind főgondnok báró Kemény István előtt többször, 1873. február havában a Kasza közvetlen halála után pedig Kolozsvárt gróf Mikó Imre ő nagyméltósága előtt határozottan nyilvánítottam, hogy egy ilyen hivatal mentől előbbi felállítása halaszthatatlan. E tekintetben nem is volt közöttünk tanárok között egyéb véleménykülönbség, minthogy egy része a Jurium és Bonorum directorság, más része a gazda-gondnokság felállítását akarta. Én az első tartottam czélszerűbbnek, korlátozottabb hatáskörrel és az előjárásnak inkább alája rendelve, mások az utolsót, teljes felelősséggel és a mostani csaknem korlátlan hatalommal. Az én nézetem lehetett téves, s éppen azért azt is nyilvánítottam, hogy az utolsónak nem akarok utjába állani. — Alaptalan a „Dürüczkölő”-nek azon vádja is, hogy a tanároknak nem atyafisághoz tartozó része megsokalván a dolgok menetét, és hangosabban sürgetve a Szabó és Tatár megszámloltatásukat, e miatt a tanárok közt meghasonlás jött volna létre. Ujból mondom, hogy mi soha sem elle-neztük megszámloltatásukat, sohasem pártoltuk számadásaik be nem adását, sem előjárásági gyűlésben, sem azon kívül, és soha sem emlékszem, hogy e miatt a tanárok közt semmi meghasonlást előidézhető szóváltás történt volna. Az enyedi tanári candidatio és tanári választás, és a sok mendemonda idézhetett elő némelyek közt apprehensiot, de tudomra legalább ennek hivatalos teendőink teljesítésére semmi befolyása, a nevelés közügyében mindnyájan egyetértünk, vagy ha netalán eltérő véleményeink lennének is, mint a hogy mindig és mindenütt előfordulhat és előfordul ilyen eset, azért egyik a másra nem haragszunk. S ha régi barátok netalán egymástól kissé elhidegedtek — az már csakugyan egészen privát dolog. Hiszen látja Mentovich az ilyen czikkeket is, mint a milyeneket ő a „Dürüczkölő”-ben világra bocsát, bizonyosan nem a köztem és közte létezett baráti viszony megszilárdulását, hanem meglazulását eszközlik.

Még sokat mondhatnék és érzem, hogy sokat kellene mondanom a közönség teljes felvilágosítása végett, de most még is bevégezem észrevételeimet, úgy is, ha Isten éltet, s egészségemet megtartja, szándékom a jövő kerületi gyűlés elibe egy memorandumot benyújtani, mely tiszta számkraépített voltánál fogva az enyedi ügyekre nézve, kellő tájékozásul és felvilágosításul fog szolgálni.

Még utoljára csak pár szót, ezt már egyenesen Mentovichhoz intézve. Ugy látom, hogy az ellenem szórt gyanúsítást ő is megsokalja, mert egyik utóbbi számban úgy nyilatkozik: hogy az egészen csak engem sajnál, feddhetetlen multam megérdemelte volna, hogy öreg napjaimra más atyafiságba keveredjem. Hidje el Mentovich, hogy elég becsületes atyafiság ez, melyet én legalább nem szégyenlek, miután jóhiszemű tudomásom szerint, ennek minden tagja becsületes, tisztességes ember, s ha bármelyikéről tudomásom lenne, hogy képes a „Dürüczkölő” által elbeszélte aljasságokra, azonnal megtagadtam volna azok bármelyikével is minden egybeköttetést, s nem tiszteltem volna meg a nem rokonokat becsülésemmel, bizalmammal, s ha úgy tetszik barátságommal; de igaz van Mentovichnak, hogy 53 évre terjedő becsületes multam, melyből már szinte 28 évet egyházam szolgálatában, csekély tehetségemhez képest ennek javát, felvirágzását munkálva, a növelés szent ügyét mindig szívenem viselve eltöltöttem, megérdemelte volna, hogy legalább Mentovich avagy csak a köztünk létezett baráti viszonynál fogva, csupán bebizonyított tények nem pedig piaczai rágalmak után indulva ítéljen felettem, s ily könnyedén pellengérré ne állítson; ezt tőle éppen nem érdemeltem, és most legalább elvárom, hogy ezen felvilágosító védelmemnek becses lapjában helyet engedjen.

Hegedüs János,
n.-enyedi theol. professor.

Felelős szerkesztő:

MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogi rész vezetője:

Kuti Albert.

gentiájának zöme jelen volt s a társaság együttléte alatt mind végig a legkedélyesebb hangulat uralkodott; számos pohárköszöntésekben éltették az új párokat és a családát. Tegnap pedig Dr. Vályi Gábor és Buchor Eliz k. a. menyekzője volt, hol hasonlólag a város intelligentiájának egy tekintélyes része volt jelen, az esketők lelkész itt is Veszely prépost ur volt; számos felköszöntés tolmácsolta a jelenlevők őszinte szerencse- és boldogság kívánatát. A fiatal pár még a tegnap esti vonattal elutazott Kolozsvárra; az indóházig igen sokan kísérték ki őket a régi és közeli ismerősök közül.

— **A maros-vásárhelyi Takarékpénztár 1874. évi április havi forgalomkimutatása.**

Bevétel:	
Pénztármaradvány a múlt hóról	9856 frt 68 kr.
Visszaíratott váltók	115,813 „ — „
„ zálogok	12 „ — „
Befizetett kamatok	2202 „ 75 „
„ illetékek	2202 „ 74 „
Megtérített kezelési költségek	42 „ 55 „
Késedelmi kamat	34 „ 1 „
Más pénzintézetektől	23,548 „ 91 „
Takarékpénztári betétek 70 főlől	10,972 „ 83 „
Összesen:	164,799 frt 47 kr.

Kiadás:	
Visszaíratott betétek 44 félnek	10,488 frt 63 kr.
Betétli folyó kamatok	51 „ 61 „
Leszámitott váltók	109,077 „ — „
Előlegek	334 „ — „
Zálog-kölcsönök	322 „ — „
Kifizetett osztalék 1872-re	10 „ — „
„ „ 1873-ra	440 „ — „
Kezelési költség	97 „ 43 „
Tiszti fizetések	216 „ 66 „
Igazgatási költség	46 „ — „
Jótékony czélú adakozás (szegények)	100 „ — „
Kegyadomány (nyugdíjalapból)	200 „ — „
Más pénzintézeteknek	13,148 „ 91 „
Házbér	305 „ — „
Felvett kölcsönök kamatai	500 „ — „
Posta és bélyegdíjak	18 „ 27 „
Pénztári maradvány ápril. 30-án	29,443 „ 96 „
Összesen:	164,799 frt 47 kr.

Z. Dr. Knöpfler,
igazgató.

Jeney Albert,
aligazgató.

Watervliet Károly,
könyvvezető.

— **Losonczy b. Bánffy Endre** temetése f. hó 24-én délután ment végbe. A szomorú ünnepélyen az elhunyt rokonai, barátai és jobb ismerősei közül igen számosan jelentek meg, s a megboldogult, helyes irányu, komoly törekvésű, közbeesületben álló ifju a legnagyobb részvét mellett tétetett le az örök nyugalomra a berecztelki családi sírboltba.

— **Felhívás** a maros-vásárhelyi dalárdának folyó évi május 31-én d. e. 11 órakor közgyűlése leszen, melyre a dalárda tisztelt pártoló és működő tagjait azon értesítéssel vagyok szerencsés meghívni, hogy a gyűlés tárgvát a polgári dalárdával való egyesülés módjaitának megállitása fogja képezni. Maros-Vásárhelytől, 1874. május 29-én Borosnyai Pál elnök.

— **Zaminer Ede** erdősz-mérnök és főerdősz urtól Brassóból a következő sorok felvételére vagyunk megkérve, „Tisztelt szerkesztő ur! Beccses lapja 35-ik számában Hermann Antal ur előadásában az mondatik: hogy uti társainak egyike a Héjjasfalvi vasutállomásnál „Zaminer mérnök” gyanánt adta ki magát. Miután magam is erdőszmérnök vagyok következőleg azon gyanu alá eshetem, hogy a Hermann által elbeszélte affairében részes voltam: szabadságot veszek magamnak kijelenteni: hogy én sem tagja nem vagyok a Brassói dalárdának, sem a segessvári utazásban részt nem vettem. Tisztelettel kérvén a szerkesztő urat ezen nyilatkozatomnak beccses lapjába való fölvetelére, tisztelettel vagyok stb. Brassó 1874. május 20-ikán.

— **A „Magyarország és a Nagyvilág”** 20-ik számának tartalma: Képek: Magyar történelmi emlékek Tirolban. — Rudolf királyi koronaherceg. — Nero végpercei. — Bilbao. Szöveg: egy furcsa fogatról. (Költemény.) Négy Lászlótól. — Egy fáradt ember naplójából. (Folyt.) — Magyar történelmi emlékek Tirolban. — Rudolf királyi koronaherceg. — Nero végpercei. — Bilbao. — A fővárosból. (Tárcza Porzótól.) — Egy kalandor pöre. — Különfélek. — Képtalány. — Szerkesztői üzenetek. Előfizetési díj: Negyedévre 2 frt 50 kr. Évenként minden utánfizetés nélkül 2 diszes jutalomkép. — Az 1874-iki évfolyam eddig megjelent számai még kaphatók.

Nyomtatva Imreh Sándor Maros-Vásárhelytől az ev. ref. főiskola gyorsajóján 1874.